

Sygn. akt I UK 209/16

POSTANOWIENIE

Dnia 19 września 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Gonera

w sprawie z odwołania Z. B.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Ł.
o zbieg prawa do świadczeń,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 19 września 2016 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 22 października 2014 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Ł. decyzją z 25 kwietnia 2013 r., w wykonaniu prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego z 17 lipca 2012 r., przyznał wnioskodawcy Z. B. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od 16 lipca 2008 r., to jest od daty określonej w wyroku sądu. Jednocześnie zawiesił wypłatę tego świadczenia z powodu zbiegu prawa do więcej niż jednego świadczenia. Z.B. ma bowiem ustalone prawo do emerytury dla służb mundurowych od 1 lipca 1999 r. Wypłaty świadczenia emerytalnego dokonuje Zakład Emerytalno-Rentowy MSWiA.

Z. B. wniósł odwołanie od decyzji ZUS, domagając się jej zmiany i podjęcia wypłaty świadczenia rentowego.

Sąd Okręgowy w Ł. wyrokiem z 28 listopada 2013 r. oddalił odwołanie. Sąd stwierdził, że w przypadku wnioskodawcy ma miejsce zbieg prawa do renty z tytułu

niezdolności do pracy z powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych oraz prawa do świadczeń z zaopatrzenia emerytalnego osób, o których mowa w art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2016 r., poz. 887), tj. żołnierzy zawodowych oraz funkcjonariuszy służb mundurowych, a także członków rodziny pozostałych po tych żołnierzach lub funkcjonariuszach. Kwestię zbiegu praw do tych świadczeń rozstrzyga reguła wyrażona w art. 95 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, zgodnie z którą w razie zbiegu u jednej osoby prawa do kilku świadczeń przewidzianych w ustawie wypłaca się jedno z tych świadczeń – wyższe lub wybrane przez zainteresowanego. Sąd zauważył, że regulacja art. 96 ustawy o emeryturach i rentach z FUS przewiduje wyjątki od obowiązującej na gruncie ubezpieczeń społecznych zasady niekumulacji świadczeń, która oznacza możliwość pobierania więcej niż jednego świadczenia, jednak z pewnymi ograniczeniami. Korzystniejsze zasady dotyczą wyłącznie zbiegu prawa do ściśle określonych świadczeń, tj. renty inwalidy wojennego i wojskowego, którego niezdolność do pracy pozostaje w związku ze służbą wojskową, renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej pobytem w miejscach, o których mowa w art. 3 i 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatanach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego oraz renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy, wypadkiem w drodze do pracy lub z pracy lub chorobą zawodową. Sąd zauważył, że w art. 96 ustawy o emeryturach i rentach z FUS brak jest regulacji dotyczącej zbiegu prawa do emerytury „mundurowej” (emerytury z systemu zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy służb mundurowych) z prawem do renty z tytułu niezdolności do pracy z powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych, co oznacza zastosowanie do wnioskodawcy art. 95 ust. 2 w związku z ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego wniósł ubezpieczony, zaskarżając wyrok w całości i zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 96 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez zobowiązanie organu rentowego do podjęcia wypłaty renty z tytułu niezdolności do pracy, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku

i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu. Na rozprawie apelacyjnej pełnomocnik wnioskodawcy, będący radcą prawnym, poparł apelację. Precyzując sformułowany w apelacji zarzut naruszenia prawa materialnego, pełnomocnik wskazał, że chodzi o naruszenie art. 96 ust. 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, gdyż niezdolność ubezpieczonego do pracy powstała na skutek choroby zawodowej, którą ubezpieczony nabył w trakcie służby jako strażak (funkcjonariusz straży pożarnej). Dodatkowo pełnomocnik skarżącego podniósł zarzut niekonstytucyjności art. 95 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z 22 października 2014 r. oddalił apelację. Sąd odwoławczy podkreślił, że Z. B. ma przyznane od 1 lipca 1999 r. prawo do emerytury policyjnej, przysługującej mu jako funkcjonariuszowi Państwowej Straży Pożarnej, a od 16 lipca 2008 r. ma także ustalone na stałe prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy z powszechnego systemu (czyli z FUS). Istota sporu w rozpoznawanej sprawie sprowadzała się do oceny prawnej bezspornego stanu faktycznego. Sąd Apelacyjny podniósł, że kwestię zbiegu prawa do świadczeń rozstrzyga art. 95 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Sąd nie podzielił stanowiska ubezpieczonego, że powinien być w stosunku do niego zastosowany art. 96 ust. 1 pkt 1 lub 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Wnioskodawca nie należy do żadnej kategorii adresatów tej normy. W przepisie tym chodzi o pozostające w zbiegu z prawem do emerytury prawo do renty inwalidy wojennego lub wojskowego, którego niezdolność do pracy pozostaje w związku ze służbą wojskową. Wnioskodawca nie ma ustalonego prawa do renty inwalidy wojennego lub wojskowego. Orzeczenie komisji lekarskiej zalicza go do osób niezdolnych do pracy w związku ze służbą, ale nie wojskową, lecz pełnioną w Państwowej Straży Pożarnej. Wnioskodawca pozostaje poza sferą regulacji przewidzianej w art. 96 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Sytuacji ubezpieczonego nie można także odnieść do tej przewidzianej w art. 96 ust. 1 pkt 3 tej ustawy. Wnioskodawca występował z inicjatywą przyznania mu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej chorobą zawodową, które to świadczenie nie zostało mu jednak przyznane. Ostatecznie przyznano wnioskodawcy prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy wynikającej z

ogólnego stanu zdrowia, a nie z choroby zawodowej.

Odnosząc się do zarzutu niekonstytucyjności art. 95 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, Sąd Apelacyjny stwierdził, powołując się na stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z 4 kwietnia 2012 r., I UK 390/11 (OSNP 2013 nr 9-10, poz. 114), że wynikająca z art. 95 ust. 1 tej ustawy zasada wypłacania tylko jednego świadczenia z ubezpieczenia społecznego stanowi wyraz obowiązującej w prawie ubezpieczeń społecznych zasady solidarności ryzyka i nie jest sprzeczna z konstytucyjną zasadą równości (art. 32 Konstytucji RP). Mając to na uwadze, Sąd Apelacyjny nie dopatrywał się w apelacji ubezpieczonego argumentów uzasadniających powstanie uzasadnionych wątpliwości co do niezgodności art. 95 ustawy o emeryturach i rentach z FUS z Konstytucją RP.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego wniósł ubezpieczony. Wyrok ten zaskarżył w całości i wskazał jako podstawy kasacyjne: 1) naruszenie prawa materialnego, tj. art. 95 oraz art. 96 ust. 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS; 2) naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 233 § 1 k.p.c., art. 328 § 2 k.p.c. oraz art. 386 § 1 k.p.c.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w (...), a także o zasądzenie na rzecz ubezpieczonego zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Formułując wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, skarżący wskazał na oczywistą zasadność skargi, która miałaby wynikać z niezastosowania art. 96 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach, podczas gdy niezdolność ubezpieczonego do pracy znajduje przyczynę w schorzeniu, które potencjalnie mogłoby stanowić chorobę zawodową i pozostaje w związku ze służbą.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Integralnym elementem skargi kasacyjnej jest wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania. Rozpatrywanie tego wniosku odbywa się w ramach procedury tzw. „przedsądu”, która sprowadza się do wstępnego zbadania skargi z punktu widzenia celowości jej rozpoznania przez Sąd Najwyższy z przyczyn, które wykraczają poza

interes strony i wiąże się z interesem publicznym.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Na skarżącego nałożony został obowiązek sformułowania i uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika jedynie z oceny czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o jakich stanowi art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Wniesiona w rozpoznawanej sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania, w którym dowodzi się, że skarga jest oczywiście uzasadniona. Nie można jednak uznać, że skarżący zdołał wykazać istnienie tej przesłanki.

Oczywista zasadność skargi kasacyjnej w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., to zasadność widoczna od razu, na pierwszy rzut oka, bez konieczności dokonywania pogłębionej analizy wywodów zamieszczonych w skardze, która uzasadnia twierdzenie, że zaskarżone orzeczenie nie powinno się ostać, doszło bowiem do kwalifikowanego, czyli oczywistego naruszenia prawa, którego skutkiem było wydanie przez sąd drugiej instancji orzeczenia oczywiście wadliwego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 15 października 2015 r., III CSK 198/15, LEX nr 1823323).

Sąd Najwyższy nie dopatrywał się w rozpoznawanej sprawie tak rozumianej oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

Należy na wstępie zaznaczyć, że przedmiotem decyzji ZUS był tylko zbieg prawa do świadczeń. Organ rentowy nie oceniał czy skarżącemu mogłaby „potencjalnie” przysługiwać renta z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej chorobą zawodową (chorobą związaną ze służbą). To pozostaje poza treścią decyzji organu rentowego wyznaczającej przedmiot sprawy sądowej. Skarżący może w każdej chwili wystąpić o przyznanie mu (ustalenie prawa do) renty z tytułu inwalidztwa spowodowanego warunkami pełnienia służby, jednakże nie w obecnym

postępowaniu.

Teza skarżącego stoi w oczywistej sprzeczności z treścią powołanego w skardze kasacyjnej art. 96 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Przepis ten ma zastosowanie w przypadku zbiegu prawa do emerytury przysługującej na podstawie ustawy o emeryturach i rentach z FUS z prawem do renty wynikającym z innych, odrębnych szczegółowo wskazanych przez ustawodawcę przepisów. Jak wynika z ustaleń faktycznych Sądu Apelacyjnego, do wnioskodawcy nie ma zastosowania żaden z trzech przypadków wymienionych w art. 96 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W szczególności nie ma on ustalonego prawa do renty inwalidy wojennego i wojskowego, którego niezdolność do pracy pozostaje w związku ze służbą wojskową (art. 96 ust. 1 pkt 1) ani prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej chorobą zawodową (art. 96 ust. 1 pkt 3). W rozpoznawanej sprawie nie było w ogóle możliwe (ani dopuszczalne) ustalanie przez Sąd, czy niezdolność wnioskodawcy do pracy pozostaje w związku ze służbą lub jest spowodowana chorobą zawodową. Stanowiłoby to wyjście poza przedmiot zaskarżonej decyzji organu rentowego.

W tych okolicznościach nie sposób zgodzić się ze skarżącym, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ponieważ Sąd drugiej instancji dopuścił się takiego naruszenia prawa, którego skutkiem było wydanie wyroku oczywiście wadliwego.

Skoro skarżący nie wykazał okoliczności przemawiających za przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.